

แหล่งข่าว ประตู่ข่าว และเนื้อหาข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ของหนังสือพิมพ์รายวัน

นางสาวจันทร์เพ็ญ ถนอมบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาการวารสารสนเทศ

บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2540

ISBN 974-638-461-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NEWS SOURCES, GATEKEEPERS, NEWS CONTENT
OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN DAILY NEWSPAPERS

Miss Chanpen Thanomboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Graduate School

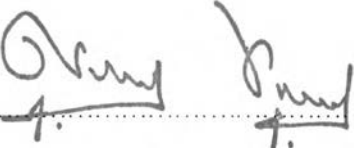
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

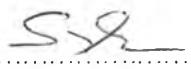
ISBN 974-638-461-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แหล่งข่าว ประชู่ข่าว และเนื้อหาข่าวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ
หนังสือพิมพ์รายวัน
โดย นางสาวจันทร์เพ็ญ ถนอมบุญ
ภาควิชา วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์คุณวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสถียร เขยประทับ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จันทร์เพ็ญ ถนอมบุญ : แหล่งข่าว ประตูข่าว และเนื้อหาข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของหนังสือพิมพ์รายวัน (NEWS SOURCES, GATEKEEPERS, NEWS CONTENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN DAILY NEWSPAPERS) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.พีระ จิโรสภณ 133 หน้า ISBN 974-638-461-9

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน และทราบความคิดเห็นของผู้สื่อข่าววิทยาศาสตร์ในฐานะประตูข่าวสารและแหล่งข่าวต่อการรายงานข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 3 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ มติชน และกรุงเทพธุรกิจ พบว่า หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญต่อการเสนอข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีค่อนข้างน้อย เห็นได้จากปริมาณความถี่ และพื้นที่ในการนำเสนอเพียง 6.54% ต่อเนื้อที่ทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ โดยกรุงเทพธุรกิจให้พื้นที่มากที่สุด รองลงมามติชน และไทยรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการรายงานตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าข่าวที่นักข่าวคิดค้นประเด็นเอง โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข่าวด้านความสด ทันเหตุการณ์มากที่สุด รองลงมาด้านความเด่น และความก้าวหน้า แหล่งที่มาของข่าวที่พบมากที่สุด คือ การสัมภาษณ์นักวิชาการทั่วไป

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เนื้อหาข่าวทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือข่าวประชาสัมพันธ์ มากกว่าการนำเสนอข่าวที่นักข่าวคิดค้นประเด็นเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนการสำรวจความคิดเห็นของแหล่งข่าวและผู้สื่อข่าวในการจัดอันดับความสำคัญของประเภทข่าววิทยาศาสตร์ พบว่า ไม่สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งข่าวมีความพึงพอใจต่ำกว่าระดับปานกลางต่อการปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้สื่อข่าว ในเรื่องความสมบูรณ์ครบถ้วน, การอ้างแหล่งข่าว, ความเป็นธรรม/ยุติธรรม และปริมาณความบ่อยหรือความถี่ในการนำเสนอ

ภาควิชาวารสารสนเทศ
สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา2540

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C243328

: MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: CHANPEN THANOMBOON : NEWS SOURCES, GATEKEEPERS, NEWS CONTENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN DAILY NEWSPAPERS THESIS ADVISOR : ASSOC. PIRA CHIRASOPONE, PhD. 133 pp. ISBN 974-638-461-9

The objectives of this study are to analyze the contents of science and technology in daily newspapers and to know the opinion about science and technology news coverage from reporters as being gatekeepers and from their news sources.

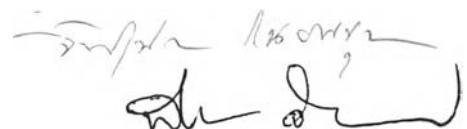
Three Thai daily newspapers namely ThaiRath, Matichon and Krongtapt Business were selected to analyzed. It was found that newspapers paid less attention to science and technology news. Most of news coverage were event-oriented news rather than investigative reporting. The news elements of timeliness, prominence and progress were most frequently found in science and technology news reporting.

The hypothesis test showed that newspapers focused on reporting event-oriented news more frequently than investigative news with a significant difference at the .05 level.

In addition, it was found that the science and technology reporters and their news sources were not consistent in ranking the importance of science and technology news categories. Moreover, findings showed that news sources were less satisfied with the reporter's performance in covering science and technology news in regards to the news completeness, attribution, fairness and appearance.

วารสารสนเทศ
ภาควิชา.....
การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา.....
2540
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ
ลา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีของ รศ.ดร. พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด และคณะกรรมการสอบทั้ง 2 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร. เสถียร เขยประดับ และรศ. รจิตลักษณ์ แสงอุไร ที่ได้สละเวลามาให้คำแนะนำอันทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงมาด้วยดี จึงขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ทำยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งให้กำลังใจเสมอมา และทุกท่านที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสามารถสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ปัญหาการนำวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2. ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์	8
ข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี : ความหมายความสำคัญ	10
การรายงานข่าววิทยศาสตร์	12
บทบาทของแหล่งข่าววิทยศาสตร์	15
บทบาทของผู้สื่อข่าว	16
แนวคิดเกี่ยวกับประตูข่าวสาร	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3. ระเบียบวิธีวิจัย	32

สารบัญ (ต่อ)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
การสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของแหล่งข่าวและผู้สื่อข่าว	34
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	35
การทดสอบเครื่องมือ	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4. ผลการวิจัย	43
<u>ตอนที่ 1</u> การวิเคราะห์เนื้อหาข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยีที่นำเสนอ ทางสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน	43
ปริมาณความถี่ในการนำเสนอข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	45
ปริมาณข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี :	
พิจารณาเป็นเนื้อที่	46
ประเภทเนื้อหาข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี :	
พิจารณาเป็นรายเรื่อง	49
รูปแบบการนำเสนอข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	51
การให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี : จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ.....	53
: จำแนกตามหัวข้อที่นำเสนอ.....	55
ลักษณะของการรายงานข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	57
ประเด็นข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	59
องค์ประกอบข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	61
แหล่งที่มาของข่าววิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	63
<u>ตอนที่ 2</u> การสำรวจสภาพภาพการเผยแพร่ข่าวและทัศนคติของแหล่งข่าวทางด้าน วิทยศาสตร์และเทคโนโลยี	65

สารบัญ (ต่อ)

สถานภาพของแหล่งข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	65
ความถี่ในการเผยแพร่ข่าวต่อสื่อมวลชน	66
ทัศนคติของแหล่งข่าวที่มีต่อการให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข่าว แต่ละประเภท	69
ทัศนคติต่อการให้ความสำคัญในการเสนอประเภทข่าววิทยาศาสตร์	70
ทัศนคติต่อองค์ประกอบที่ทำให้ข่าววิทยาศาสตร์น่าสนใจ	71
ทัศนคติต่อความน่าเชื่อถือในการรายงานข่าววิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของสื่อต่าง ๆ	72
ทัศนคติต่อบัจจัยที่เป็นปัญหาของการรายงานข่าววิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	73
ทัศนคติต่อความพึงพอใจในการรายงานข่าววิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน	75
ทัศนคติต่อข่าววิทยาศาสตร์และผู้สื่อข่าววิทยาศาสตร์	77
ตอนที่ 3 สถานภาพวิธีการทำข่าวและทัศนคติของผู้สื่อข่าววิทยาศาสตร์	79
สถานภาพของผู้สื่อข่าววิทยาศาสตร์	79
จำนวนผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของหนังสือพิมพ์รายวันโดยเฉพาะ	81
วิธีการทำข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	82
การหาข้อมูลเพิ่มเติมในการเขียนข่าววิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	84
ทัศนคติต่อการให้ความสำคัญต่อการเสนอเนื้อหาข่าวของ หนังสือพิมพ์รายวัน	85
ทัศนคติต่อการให้ความสำคัญต่อการเสนอเนื้อหาข่าว วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หนังสือพิมพ์รายวัน	86
ทัศนคติต่อองค์ประกอบข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	87
ทัศนคติต่อบัจจัยที่เป็นปัญหาในการรายงานข่าววิทยาศาสตร์.....	88

หน่วยงานที่ให้ข้อมูลในการนำเสนอข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	90
แหล่งข่าวต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลในการนำเสนอข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	92
ทัศนคติของผู้สื่อข่าวต่อข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและแหล่งข่าว	96
<u>ตอนที่ 4</u> เปรียบเทียบทัศนะของแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	96
เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวแต่ละประเภท	96
เปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อการเสนอประเภทข่าววิทยาศาสตร์	97
เปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของข่าววิทยาศาสตร์	98
เปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการรายงานข่าววิทยาศาสตร์	99
การทดสอบสมมติฐาน	100
 5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
สรุปผลการวิจัย	105
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	120
 รายการอ้างอิง	121
ภาคผนวก	124
ประวัติผู้วิจัย	135